

Книжник К.В.

студентка,

*Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАННЯ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОКАРАННЯ У ВИДІ ШТРАФУ СУБ'ЄКТАМИ ПРОБАЦІЇ

На сьогоднішній час серед науковців не існує єдиної думки з приводу того, чи можна вважати засуджених до покарання у виді штрафу суб'єктами пробації. Не тільки в поглядах науковців існують розбіжності, але й в чинному законодавстві України.

Стаття 14 Кримінально-виконавчого Кодексу України взагалі не вказує на засуджених до штрафу як суб'єктів пробації. З приводу даного положення є різні погляди правників. Так, Степанюк А.Х. також вказує, що засуджених до покарання у виді штрафу не слід визнавати суб'єктами пробації відповідно до вищезазначеної норми [1, с. 158], а Васюк В.А., Залялова І.М. та Карандюк І.В. зазначають, що перелік суб'єктів пробації наданий у ст. 14 КВК України не є вичерпним, тому до них також можна віднести осіб, засуджених до покарання у виді штрафу [2, с. 74].

Необхідно зазначити, що виключно стаття 26 у Кримінально-виконавчому Кодексі України, яка закріплює порядок виконання покарання у виді штрафу, містить згадку про виключену з числа суб'єктів виконання покарань кримінально-виконавчу інспекцію відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення виконання кримінальних покарань та реалізації прав засуджених», що набрав чинності 8 жовтня 2016 року [3]. Також ст. 6 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» містить посилання про кримінально-виконавчу службу як складову Державної кримінально-виконавчої служби України. Тому можна констатувати, що законодавцю слід звернути увагу на дані розбіжності і привести у відповідність вищевказані норми законів України.

Слід зазначити, що хоча ст. 26 КВК України не передбачає, щоб уповноважений орган з питань пробації виконував штраф, Типове

положення про уповноважений орган з питань пробації (затверджено наказом Міністерства юстиції України 18 серпня 2017 року) вказує, що до основних завдань та функцій органу пробації належать поряд із виконанням кримінальних покарань у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт, також і виконання штрафу [1, с. 157].

Якщо проаналізувати низку клопотань, направлених до суду, начальників відділів з питань пробації щодо роз'яснення їм порядку та на підставі якого нормативного акту мають виконуватись вироки відповідно до яких особу засуджено до покарання у виді штрафу або здійснюватись контроль за виконанням цього рішення саме уповноваженим органом з питань пробації тощо, то можна дійти до висновку, що вони дотримувались думки, що уповноважені органи з питань пробації не є правонаступником кримінально-виконавчої інспекції.

Так, у клопотаннях зазначалось, що Постановою Кабінету Міністрів України «Про ліквідацію територіальних органів управління Державної пенітенціарної служби та утворення територіальних органів Міністерства юстиції» № 348 від 18.05.2016 року були ліквідовані як юридичні особи публічного права територіальні органи управління Державної пенітенціарної служби та утворені як юридичні особи публічного права територіальні органи Міністерства юстиції – міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації. Міжрегіональні управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції, утворені згідно з пунктом 2 цієї постанови, є правонаступниками територіальних органів управління Державної пенітенціарної служби, які були ліквідовані [4]. При цьому до складу управлінь не входять і не входили ні кримінально-виконавчі інспекції, ні уповноважені органи пробації, бо останні виступали та є самостійним суб'єктом виконання кримінальних покарань з власною печаткою, штампом та найменуванням (ст. 13 Кримінально-виконавчого кодексу України). Ні кримінально-виконавча інспекція, ні уповноважені органи з питань пробації не були та не є структурними підрозділами міжрегіональних управлінь [5].

Міністерство юстиції України як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації у своїй відповіді на лист голови Слов'янського міськрайонного суду Донецької області Хаустової Т.А. зазначило, що

відповідно до положень про територіальні органи управління Державної пененціарної служби України підрозділи кримінально-виконавчої інспекції діяли у складі зазначених органів. У зв'язку з цим вважається, що зазначені органи з питань пробації забезпечують виконання нормативно-правових актів, які раніше забезпечувала кримінально-виконавча інспекція.

Вищезазначена відповідь на лист була надана 05.05.2017, а вже 27.04.2018 був виданий наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу» № 1301/5, у якому у повній невідповідності до редакції ст. 26 КВК України міститься наступне твердження: «відповідно до статті 26 Кримінально-виконавчого кодексу України затвердити Порядок виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу» [1, с. 158].

Підсумовуючи вищезазначене, можна дійти до висновку, що порушено вимогу п. 14 ст. 92 Конституції України щодо того, щоб виключно законами України визначалась діяльність органів виконання покарань. Не накази Міністерства юстиції України замість законів мають регулювати діяльність органів і установ виконання покарань, а виключно законами України має визначатись діяльність органів виконання покарань, як це зазначено у п. 14 ст. 92 Конституції України [1, с. 158]. Для ефективної реалізації діяльності, що полягає у виконанні кримінальних покарань у виді штрафу, уповноваженими органами пробації необхідно внести зміни до законодавства для усунення неточностей та невідповідностей шляхом уніфікації правових норм.

Список використаних джерел:

1. Степанюк А. Х. Законність як принцип нормотворчості та діяльність центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань і пробації. Інститут пробації в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали міжнародного круглого столу (16 квітня 2019 року). Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. С. 156–159.

2. Закон України «Про пробацію»: наук.-практ. коментар / К.А. Автухов, Є.Ю. Бараш, Ю.Ю. Бойко-Бузиль та ін.; за заг. ред. О. Л. Копиленка, Є. Ю. Бараша. Київ, 2019. 114 с.

3. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України (із змінами і доповненнями) від 11.07.2003 № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>

4. Ухвала / Автозаводський районний суд м. Кременчука Полтавської області / від 07.08.2017, справа № 524/1103/16-к. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/68141546>

5. Ухвала / Держинський районний суд м. Харкова/ від 13.06.2018, справа № 638/1780/17. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/74654295/>

Кудрявцев Є.В.

аспірант,

Дніпропетровський національний університет

імені Олеса Гончара

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ СЛІДЧОГО СУДДІ ЗАРУБІЖНИМИ І ВІТЧИЗНЯНИМИ ФАХІВЦЯМИ

Як вважає І.В. Гловюк, аналіз чинного законодавства України не дозволяє зробити однозначний висновок, хто ж є суб'єктом реалізації судових повноважень у досудовому кримінально-процесуальному провадженні. У Конституції України термін «суд» вживається, коли йдеться про вирішення питань щодо арешту або тримання під вартою, проникнення в житло чи інше володіння особи, проведення в них огляду або обшуку, а також винятків стосовно таємниці листування, телефонних переговорів, телеграфної та іншої кореспонденції (статті 29-31). Стаття 55 Основного Закону передбачає, що кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій або бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб [2, с. 49].

Для одностайного визначення процесуальної природи поняття «слідчий суддя» звернімо до історії права. Словосполучення «судовий слідчий» найбільшого поширення набуло після здійснення в Російській імперії судової реформи 1864 р. Проте аналіз розвитку судоустрою та процесуального законодавства свідчить, що за своїми функціональними обов'язками судовий слідчий тих часів нічим не відрізнявся від звичайного слідчого з кримінального процесу радянської доби, за тим лише винятком, що структурно він належав до окружного суду чи до